

Olvasd el figyelmesen a szövegrészetet, majd válaszolj a feltett kérdésekre!**Ritmus nem csak japán módra**

Verset írni – verstani értelemben annyit tesz: megfelelni valamilyen ritmikai követelményrendszernek. Szabályokat kell betartani, olyan szabályokat, amilyeneket az adott rendszer előír. E szabályok vonatkozhatnak a szótagok hosszúságára, hangsúlyokra, összezsengésekre és sok más effélére. A különböző versformák különböző mértékben szabályozottak.

A kötöttségek különbözőségéről írva Lotz János (*Általános metrika. In: Szonettkoszorú a nyelvről. Gondolat Kiadó, Bp. 1976. 219. o.*) nagyon érdekes és továbbgondolható példát hoz. A haikut állítja szembe a szonettkoszorúval. Míg a haiku ritmikailag nagyon egyszerű, a szonettkoszorú félelmetesen összetett. Az előbbi forma rövid (pontosan 17 szótag) és viszonylag kevés szabállyal leírható, az utóbbi hosszú (kb. 2200 szótag), és leírásához bonyolult matematikai apparátust kell használni, amint Lotz is bemutatja ezt egy másik tanulmányában (*József Attila szonettkoszorújának szerkezete. I. m. 258. o.*). A szonettkoszorú történetével Lotz János nem foglalkozik, a haikuról szólva azonban nem mulasztja el megjegyezni, hogy a ritmus szempontjából ugyan nagyon egyszerű, de kulturálisan roppant kifinomult forma. Valóban. A haiku japán irodalmi hagyománya felmérhetetlenül gazdag. A haiku története talán megírható, a történet néhány jelentősebb fordulata ismert Európában is, de a haiku-forma jelentéséhez nemcsak a forma története tartozik hozzá, hanem az a társadalmi-filozófiai környezet is, amiben létrejött.

A haiku nem csupán versforma tehát, hanem műforma is. Megértéséhez nemcsak a forma történetének ismerete, nemcsak a japán nyelv és japán gondolkodásmód ismerete szükséges, hanem elengedhetetlen a japán haiku-költészet „nem középiskolás fokon” való tudása is. A japán iskolákban Macuo Basó haikuit úgy tanulják a diákok, mint a magyar iskolákban a „Szeptember végén”-t vagy a „Fekete zongorá”-t*.

(Forrás: Vadai István Új Symposion-beli, haikuról szóló cikke)

* Magyar költők művei.

Feladatok:**1. Milyen szerzőkre utal a szöveg egésze? Sorold fel az összeset! 3/**

2. Hogyan rövidíti a szöveg az alábbi kifejezéseket? 3/

idézett mű: _____ benne található: _____ oldalszám: _____

3. Mi a szerepe az alábbi jeleknek a szövegben? 4/

zárójel: _____ dőlt betű: _____

idézőjel: _____ és _____

4. a) Töltsd ki a táblázatot a megadott szempontok szerint! 6/*A szövegből származó információkat használd fel!*

Haiku	<i>Az összehasonlítás szempontja</i>	Szonettkoszorú
	<i>Története</i>	
	<i>Szerkezet</i>	
	<i>Ritmus</i>	

b) Macuo Basó egyik haikuját olvashatod az alábbiakban. 2/*Tél van – a nyárra**csak egy faragott virág**emlékeztethet. (Fodor Ákos fordítása)*

A haiku mely tulajdonságát lehet megítélni a fordítás alapján? _____

Támaszd alá egy érvel! _____

5. Igaz vagy hamis? 2/

a) A versekben mindig érvényesül valamilyen szabályszerűség. _____

b) A japánok az alapvető műveltség részének tekintik a haikut. _____

Összesen: 20 pont

Elért: _____ pont

